

СРПСКИ СИОН

Год. X.

Брџ 51.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 17. децембра 1900.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопросвештенство господин епископ Будимски Лукијан, благоизволео је пароха Пештанског јереја Владимира Димитријевића одликовати црвеним појасом, а монаха манастира Грабовца Сергија Јанковића рукоположити дана 5. (18.) децембра о. г. за ђакона, а 6. (19.) и. м. за презвитера.

Наредба

Архиђијезезалне Конзисторије у Карловцима од 28. новембра (11. дец.) 1900. Ад бр. К. 981/650. ех 1900. у предмету општега пописа житељства у краљевинама Хрватској и Славонији.

Ад бр. К. 981/650. ех 1900.

(Свима парохијским звањима)

Преузвишени господин гроф Драгутин Куен-Хедервари, Бан краљевина Хрватске, Славоније и Далмације високим дописом својим од 15. октобра о. г. бр. 5118./през. изволео је известити ову конзисторију, да ће се у раздобљу од 1.—10. јануара 1901. опћи попис житељства, свих јавних и приватних зграда и станова, те подхвата спадајућих у круг малога обрта, њихових

уредаба и производних прилика — обавити у главном по истим начелима као и у 1880. и 1890. години, наиме под надзором области, суделовањем градских и опћинских поглаварстава, а по посебним пописним повереницима.

Пошто је врло нужно, да код овога знаменитог и великог посла, код кога ће бити звани да суделују сви интелегентнији слојеви народа, учествује и свештенство, јер оно, стојећи дневно у саобраћају с народом и уживајући његово поверење, имаде прилике, да народ поучава о задаћи и потреби пописа те о начину, којим се извести мисли — то се уз приклоп једног штампаног примерка опћенитог напутка, садржавајућег све прописне обрасце и упуства за пописивање народа, позива часно то парохијско звање, да тамошњег свештеника, (пароха, администратора парохије, системизованог парохијског помоћника), упути:

1-во. Нека служећи се сваком згодом упућује народ, да ће се почетком будуће године (од 1.—10. јануара) обавити у земљи опћи попис житељства, те да му разлаже праву сврху пописа и поучава о по-

треби и користи његовој и о начину, којим ће се извести, нарочито нека га настоји уверити, како податци сабрани пописом нипошто неће служити за сврхе порезне, те да је попис намењен само бољку народа.

Нарочито пак нека то чини течајем месеца децембра ове године и са проповедаонице.

2-го. Нека упућује народ, да ће се обзиром на кратко време установљено законом, пописивање морати обављати и по благданима, који падају у време од 1.—10. јануара 1901., али да је органима, који ће попис изводити, забрањено, да пре службе Божје обилазе куће у пописним својим котарима.

3-ће. Нека по потреби, и ако му је икако могуће, суделује код самога пописивања у својству пописних повереника, па да се у том погледу не оглушује за молбама области.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у *Карловцима* 28. новем. (11. децембра) 1900. год.

Георгије, с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство Митрополит
Бањалучко-Бихачки

ЕВГЕНИЈЕ ЛЕТИЦА.

Његово ц. и кр. апостолско Величанство благоизволело је, највишим решењем од 1 (14) јануара о. г., од архиепископа и митрополита Сарајевског високопреосвештена господина Николаја Мандића предложено и од васеленске патријаршије у Цариграду са Синодалним актом од 12 јула 1899 г. одобрено устројство четврте православне српске епархије у Босни и Херцеговини, која обухвата подручја Бањалучког и Бихачког окружја са седиштем митрополита у Бањалуци, најмилостивије дозволити и исправу о том устројству потписати.

Услед тога благоизволело је Његово Величанство највишим решењем од 11 (24) августа о. г. најмилостивије наименовати архимандрита *Евгенија Летицу* митропо-

литом новоустановљене епархије Бањалучко-Бихачке, који је, као што смо јавили, заклетву верности положио у руке Његова Величанства дана 7 (20) децембра о. г. у Бечу.

Данас 17 (30) децембра, извршиће се у Бањалуци посвећење и свечано устоличење првога митрополита новоустановљене епархије Бањалучко-Бихачке. Посвећење извршиће високопреосвештени господин митрополит Сарајевски *Николај Мандић*, са високопреосвештеном господом митрополитима Мостарским *Серафимом Перовићем* и Тузланским *Григоријем Живковићем*.

Митрополит *Евгеније Летица* (по крште-ном имену Манојло) родио се децембра месеца 1859. год. у Плашком (Хрватска, Речко-Модрушка жупанија). Свршио је гим назију у Сремским Карловцима с испитом зрелости 1879. године, за тим право и државнословне науке у Бечу, Грацу и Загребу 1883. године и положио сва три правничка државна испита; положио 1882. год. испит за причувног часника у ц. и кр. заједничкој војсци и обнашао ту част до краја 1891. године. Ступио у адвокатску правничку праксу 1884., а почетком 1885. у судску правну већбу као прислушник окружног суда у Сарајеву; именован 1886. судским приставом ниже пристојбе код котарског суда у Сарајеву; положио почетком 1887. практични испит за извршивање судства; 1888. додељен као такав на службовање правосудном оделу земаљске владе за Босну и Херцеговину у Сарајеву; 1889. именован судским приставом више пристојбе; 1890. положио адвокатски испит; почетком 1892. именован владиним перовођом.

У том својству учествовао је у многим законодавним радовима земаљске тамошње управе као уредник „Гласника закона и наредаба.“ Поверено му је тада било и превађање казненога поступника и израђивање законске основе о изванпарбеном поступку код шеријатских судова, затим је уз припомоћ једног познаваоца турског јекика превео и турски грађански законик, а уредио је и збирку темељних наредаба за Босанске судове.

У септембру 1892. год. изабран је за

правног известитеља код тада установљене хрватско-славонске земаљске хипотекарне банке у Загребу; ступио за тим у богословију у Срем. Карловцима и свршио исту у марту 1895. По свршеним богословским наукама изабран срп. прав. нар. црквеним Саборским Одбором у Карловцима за II. бележника при истом Саборском Одбору и наступио то службено место 20. марта (1. апр.) 1895., а 14. (26.) маја 1895. пострижен за монаха игуманом ГенADIЈЕМ Поповићем у манастиру Кувездину; 27. јуна (9. јула) 1895. рукоположен за ђакона Његововом Светошћу преузвишеним господином Георгијем Бранковићем, патријархом српским, у храму св. оца Николаја у Карловцима; 22. октобра (3. нов.) 1895. именован високопреосвештеним господином Никанором Поповићем епископом Темишварским, за привременог бележника епархијске управе Темишварске као и за референта у конзисторијалном и административном одсеку исте епархијске управе; 12. (24.) децембра 1895. произведен истим високопреосвештеним господином епископом за протођакона.

Г. 1898. рукоположен за синђела, а г 1899. произведен за протосинђела, а ове године за архимандрита манастира Сент-Ћурђа. Као изванредно одличан ђак и раденик, све своје испите полагао је са одликом. Богата његова спрема и образованост, уз остале одлике што га красе, дао Господ да буду на славу и напредак сестринске нам цркве у Босни и Херцеговини и епархије, којој ће данас бити посвећен за духовну поглавицу.

Хришћански пост са медицинског гледишта.

од Дра Мед. М. Пјасковскога

Бже Божје премддрке члвккх веть
и немощноз Божје вркпчае члвккх
веть. (I Кор. 1. 25.)

Неверство и скептицизам, као што је познато, са развитком позитивне науке у области природознанства, наслађавали су се и непрестано се наслађују својим нападајима на Хришћанство, где им је само угодно, и бирају за оруђе свога нападања

неке науке, којих учење бајаги иде у прилог њиховом негативном антирелигиозном гледишту на свет. Ту тактику практикује неверство у свима питањима религије, не само у области догматичне стране хришћанске вере, него и у области њених обреда.

Само се по себи разуме, да ни хришћански пост није поштеђен од сваковрсних нападаја неверства. Оно по својој тактици и у овоме случају упиње све своје силе, да нашкоди уставима и установама цркве, ослањајући се бајаги на савремену науку. „Сама“, каже, „наука у лицу медицине и хигијене односи се негативно према хришћанском посту и сматра га ачахронизмом, уредбом без смисла и шкодљивом за здравље људско“.

Разноврсне похвалне песме у прилог раскошне месне хране текле су из уста неверства обилним потоцима, а у исто доба ружећи хришћански пост нису штедели ни хумора, ни сарказма, ни на послетку најпрљавнијих инсинуација.

Но ма каквим довијањима служило се неверство у нападају на хришћански пост, борба та на подножју цркве Христове увек се свршавала тим, да је победи распети Назорејац у свом сјају Своје божанске величине!

Не ћемо говорити сад о божанском авторитету цркве Христове, о примеру 40 дневног поста самога Христа Спаситеља, не ћемо говорити тако исто ни о морално-религиозном значењу поста, какво му даје црква, њезини јерарси и велики подвижници! Наша је цел знатно скромнија! Ми имамо намеру, да покажемо, да сва довијања неверства против хришћанског поста, као да се она базирају на науци — особито медицине и хигијени — баш пред судом самих тих наука јадно изгледају!

Гледаћу, да изнесем пред читаоца све, што је најважније у питању о храни људској, што, било овако или онако, стоји у свези са питањем о посту — особито посту хришћанском. Као што знамо хришћанског поста има неколико ступања. Црква одређује, да се у неке дане са свим уздржавамо од јела и пића. То је тако звани апсолутни пост! Црква даље разре-

шава само на сѹходненіе т. ј. на употребу хлеба и воћа без варива и уља; даље она разрешава на варену биљну храну са уљем, и на послетку на исту храну са рибом.

Да почнемо са апсолутним постом и да видимо, до каквих је резултата дошла наука проучавајући уплив тога поста на здравље људско? Опити (покуси) су у том погледу чињени на широко, не само на човеку, него и на животињама. Сви ови опити најсјајнијим начином доказали су, да краткотрајни периодични апсолутни пост не само да није шкодљив здрављу људском и животињском, него у многим случајевима показао се као један од најуспешнијих метода лечења! Да не би изгледало, да је ово само говор, изнећу пред читаоца фактичне доказе за то!

Последњих 10. година били су изведени темељни опити на птицама (перади), где су се показали тако поразителни резултати, да држимо, да би нам било неопростиво, кад би их прећутали, и обзиром на саму науку и обзиром на сигурно љубопитство читаоца! Представи себи читаоче овакав ред опита: Петли и голубови једнако стари и тешки раздељени су били на два оделења. Једно оделење храњено је сваки дан и изобилно, а друго је подвргавао периодичном апсолутном гладовању преко један, два и три дана, тако, да за 3½ месеца није добивало хране свега 12—17. дана.

Показало се на концу, да је средњи прираст тежине перади, првог оделења био 15·60%, а другог оделења, које је имало периодични апсолутни пост, средњи прираст тежине тела био је 21·7%. — Кад су заклали и једне и друге, на разгледали органе, показало се, да је већа тежина овог другог оделења, које је периодички гладовало, показала се у прирасту ткања мускулне и нервне системе. — Количина беланчевине — главног саставног дела органских ткања и ћелија — при томе је порасла, а количина воде у ткањима се умањила. Уз то је и то од великог интереса, да је већи прираст телесних ткања, због кога је порасла и тежина перади, која је подвргнута била периодичном гладовању, показао се као резултат упо-

требе мање количине хране, него што ју је добила перат првог оделења!

Чим се то може објаснити?

Ствар је у томе, да се за периода гладовања вода у телу перади сацеђивала т. ј. њезина количина расла је против норме. Изгледа, као да је организам, који је гладовао, задржавао у органима и ткањима због неких цели воду! За тим је за време хранења одма непосредно иза гладовања количина воде излучене из организма знатно порасла, а храниви делови хране: беланчевина, масти и угљени хидрати, били су жудно усисани од ткања организма ради преобразбе у материју живих ткања тела.

Какву улогу игра задржана у организму вода за време апсолутног гладовања?

Она испира сва окаљана тела, она раствара продукте, који нису за преобразбу и који су ту као непотребни и шкодљиви терет за тело; за тим у време хранења износи собом на поље из организма све те растворене у њој отровне продукте преобразбе материја. — После таковог испирања телесних ткања отварају се за храну, која наново у крв долази, путеви за лакше усисавање и примање исте у ћелије организма, као кад човек, који изгладни после физичког рада, једе са већим апетитом; тако управ сваки орган, свако ткање и ћелија организма са већом жеђу усисава и прима храну (беланчевину, масти, угљене хидрате и соли), коју им крв приноси.

Напротив при непрестаном обилном хранењу организам није у стању, да се колико треба ослободи отровних клица као продукта преобразбе материја, које се при обилатом непрестаном хранењу скупљају у ткањима организма и узрок су великих болова.

Ако скептици кажу, да опити са птицама немају доказне моћи, и ако желе таквих покуса на човеку, можемо констатовати, да су слични опити у последње време не један пут чињени били и са људским организмом и при томе са истим резултатима.

Од особитог су интереса опити са периодичним гладовањем, које је на самом себи извео Др. Зеланд.

Овај учењак трпио је од великих на-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

ступа невралгије у глави, коју је пратило турбно-меланхолично расположење духа. Чинећи сам опите са гладовањем на разним животињама и получивши успешне резултате — сличне горе споменутима — Др. Зеланд одлучио је, да се сâм подвргне један пут у недељи апсолутном посту кроз 36 сати.

За прве две недеље покуса невралгија као да се увећала, али меланхолија се знатно ређе понављала и интензивност болести слазила је постепено на ништицу. Лечећи се $\frac{1}{2}$ године тако оригинално Др. Зеланд са свим се ослободио своје досадање љуте боље, коју је пре течајем неколико година безуспешно лечио сваковрсним лековима. Важно је при томе приметити још и то, да се већ првих недеља таковог периодичног поста расположење духа болесног доктора са свим изменило: меланхолија је попустила, место турбности и одвратности дошло је весело и одважно расположење духа. Треба приметити и то, да је одважност духа и веселост појавила се код Дра Зеланда одма непосредно иза поста.

Данас многи автори долазе до тога закључка, да лечење периодичним апсолутним постом треба да заузме видно место у терапији болести, код којих се мора гледати да се подигне и енергија хранења и функције нервне-мишићне системе.

Пређимо сад на друге степене поста!

Црква забрањује у све постове употребу меса за храну. Да је та забрана са гледишта савремене науке са свим рационална, за то можемо изнети следеће доказе: код обилне употребе меса, а особито без довољне количине воћа и варива, на дну ткања организма скупљају се у изобиљу сваковрсни отрови (токсини и разне киселине), што делују штетно на организам трујући на посе нервну систему човека.

Разне нерве болести, болести срца и сасудова, подагра, па и сам реуматизам, у знатној мери долазе отуда, што људи злоупотребавају месну храну.

Данас лечење млеком, воћем и варивом, многих врло тешких и љутих болести, налази међу лечницима све више и више присталица.

Зна се за санаторију Дра Ламана код Драждана, која — има већ десет година — сачињава центрум, камо долазе многобројни болесници. Из године у годину расте успех лечења на тој санаторији тако, да већ не може због тескобе сместити болесника, који би ради, да се подвргну лечењу по методи Дра Ламана. У тој санаторији нема места лекаријском лечењу! Др. Ламан лечи своје болеснике једино хигијенским режимом живљења, гимнастиком, масажом, електрисањем, сунчаним зрацима, водом и особеним режимом хранења, где месо долази на последње место, а међу тим воће, салате и вариво сматра се као најславнији храниви материјал за све пацијенте Ламанове.

Нећу да се упуштам у разматрање оштроумне теорије Ламанове у погледу нормалног хранења човека*, рећи ћу само, да је он велики противник како месоједа, тако и оних вегетаријанаца, који се хране само зрнатим и брашненим продуктима не употребљујући воћа, салате и др. варива.

Ево што пише међу осталим Др. Ламан: „човек може бити са свим задовољан, што се тиче хране, ако за обед и ужину има за појести по зделу добро свареног зеленога воћа, или зделу салате, за тим мало кромпира, пасуља, боба и т. д. и свежег или сушеног воћа“. Принцип оваког хранења проводи се строго на трапезама његове санаторије. Успехе свога лечења, коме се у истину диве многи и многи авторитети, Ламан највише приписује режиму хранења у својој санаторији. Малокавност, удебљање, подагра реуматизам, нервне болести, то се све лечи у његовој санаторији као по лоју брзо и радикално. — Заиста овом приликом човек мора доћи у удивљење, да Ламан за основу свога лечења узимље на једном баш онај исти режим хранења, какав су имали велики пустиници и аскете!

* Где одличну улогу играју тако зване „храниве организоване соли“, које се у изобиљу налазе у млеку, воћу, јагодама и вариву.

Тих наиме соли у обичној месној храни културнога човека има 6—11 пута мање него у млеку. Недостатак тих соли у људској крви има за последицу неправилан састав крви (диземију), од чега се лако развијају сваковрсне болести. Квареж зуба у културнога човека јест резултат недостатка у њиховој храни „организованих соли“.

На овај начин новији научни погледи на нормално хранење човека најјаснијим начином потврђују важно значење постова не само за више духовне цели, већ и за здравље тела.

У осталом, статистика је већ давно констатовала, да међу свима професијама најбољим здрављем и најдугљим животом у Русији одликује се особито свештенство. Али треба знати, да оно и држи строго постовање, како црква прописује!

С друге стране та иста статистика доказује, да највише столетних старца има међу сиротињом, која ретко кад види месо за својом трпезом, већ се највише храни биљном храном, на још и гладује.

И тако хигијена и медицина заједно са медицинском статистиком не само да се не односе негативно према хришћанском посту, на против потпуно потврђују његову велику корист за здравље људско!

Оживљавајући дух човека, управљајући његове духовне погледе к свету светлости Христове, пост се уједно јавља као прекрасна прилика, кад и сам сиромашак може од своје сиротиње, да удели онима, који ништа немају. На тај начин пост се показује, као моћно социјално оруђе за побољшање стања свих сиротих, ако само Хришћанин има жељу у свете дане поста да пружи своју руку и удели из сувишка свога онима, који нигде ништа немају.

Превео: Н. Р.

† ДИОНИСИЈЕ

Митрополит Рашко-Призренски.

У прошлом броју јавили смо тужну вест, да је високопреосвештени митрополит *Дионисије* преминуо 7. (20.) о. м. у Скопљу, а сада ево и нешто податка из његова живота.

Поглавар Рашко-Призренске цркве родио се у Босанској Градишци од скромних и сиромашних родитеља, који му на крштењу дадоше име *Дамјан*. Основне школе *Дамјан* је изучио у свом родном месту, а по свршетку истих прешао је у Србију где буде примљен у богословију. Године 1878 *Дамјан* је примио монашки чин у манастиру *Туману*

и добио име *Дионисије*. 17 и 18 децембра исте год. блаженоупокојени митрополит *Михаило* рукоположио га је у Београдској саборној цркви за јеромонаха и ђакона. Од 1882. до 1885. године јеромонах *Дионисије* беше посветио своју службу Богу и народу српском у Босни. Особито спремна и одушевљена млада јеромонаха *Дионисија* беше особито зоволое тадашњи митрополит *Дабро-Босански Сава Косановић*, који га произведе за протосинђела а 1884. год. одликује га напненим крстом. Све до 1888. године затим *Дионисије* беше тајник и придворни протосинђел код митрополита *Саве*. *Дионисије* се предаде јаче науци и 1889. г. ступи у *Духовну Академију* на *Халци*, а за време тога школовања обишао је све манастире у *Св. Гори*. Године 1892 патријарх *Неофит VIII*. предложи св. Синоду *Дионисија* за протосинђела *Скопске Епархије*, на које место буде и постављен и на коме се показао као неуморни помагач митрополита *Методија*. Смрћу *Грка* митрополита *Рашко-Призренскога Мелентија*, народ српски тражаше *Србина* за владикау и најзад, после великих напора и труда, та му жеља беше испуњена. Тадашњи васеленски патријарх *Антим VII* посвети у *Фанару* тадашњег архимандрита *Дионисија* 25. јануара 1896 год. за архиепископа *Пећскога* и митрополита *Рашко-Призренског*, *Скендеријског*, *Плеваљског*, и т. д. Повратак *Дионисијев* из *Цариграда*, народ *Рашко-Призренске Епархије* поздравно је одушевљено и гледао у новоме своме митрополиту јединог чувара вере *Србинове* и у *Старој Србији*. Рад и живот митрополита *Дионисија* беше светао и за то му је одато признање како од саме васеленске патријаршије тако и од народа његове епархије. Митрополит *Дионисије* имао је и горких дана. 1897 год. кад се враћао из *Срецке* у *Призрен*, на пола сахата, у *Карапотоку*, нападну га *Арнаути*, и срећа спасе га тада од неминовне смрти, али два најодличнија *Србина*, браћа *Чичкарића* изгубише главу. За свој ревносан рад, како у цркви тако и у народу, *Султан* га је одликовао *III*. степеном *Османије*, и царском медаљом, а *Њ. В. Краљ Алесксандар* одликовао га је орденом *Св. Саве I* реда.

Интеркофесионални закон.

Поводом говора посланика *дра Шумановића* и изјаве преузвишенога *г. Бана* (што смо их саопштили у прошлом броју о уређењу интеркофесионалних одношаја у *Троједници* те донашању у ту сврху закона, проговорио је у саборској седници од 4. (17.) др. *Шандор ил. Брешћенски*.

Доносимо одломак његова говора, који се односи на овај предмет:

Заст. др. Шандор пл. Брешињски: Високи саборе! У свакој седидби овога сабора, стављено је предлога и упита на кр. зем. владу у сврху, да приреди и поднесе овом вис. сабору нових законских основа, протежућих се на одношаје интерконтесионалне, дотично на одношаје вере и цркве спрема државе.

У овој седидби је тако учињено са више страна. Предлози и жеље, које су изражене, даду се поделити у две главне категорије. Изразиле се жеље, износили се предлози 1. у смеру верском, дотично међуверском, предлози, који стоје на становишту позитивне вере и цркве, на захтевају промену неких постојећих уредаба, протежућих се на поједине конфесије међусобно и спрема државе. Нарочито истичем, да су господа од већине, а вере православне, у том смеру жеље изнашала и предлог предлагала овој вис. кући.

Друго је становиште много шире, рекао бих обћенитије, и да се послужим риечи, која је овде пала, човечје. Оно се не ставља на верско стајалиште, него захтева апсолутну слободу у верских послових и дозвољава и безконфесионалност и безверство.

Као што се прваших година, тако се ове године преузвишени господин бан изволио изразити о том питању; јасно је говорио у седници од 12. о. м. Каже преузв. госп. бан. рефлектујући на говор госп. велештованогa нар. заступника дра. Шумановића, следеће: „Ја бих желио са своје стране, да под утиском његових аргумената збиља дође што пре до жуђена циља, наиме до споразумка, који је нуждин, да се получи у тако нежном питању, као што је интерконтесионално између разних вероисповеди. И како сам имао прилике другом згодом споменути, нису ми још познате оне додирне тачке, које би биле кадре, да се збиља получи тај циљ, наиме да се на темељу равноправности досадашње уредбе измене са другима, које би боље одговарале данашњим модерним захтевима, него начелу равноправности“.

Из изјаве преузв. госп. бана јасно је „да Његова преузвишеност увиђа нужду, да дође до споразума гледе интерконтесионалног питања, наравно међу разним конфесијама. Преузв. г. бан стоји дакле у тој изјави на становишту конфесија, црква, а не на становишту безверства.

Преузв. госп. бан, говорећи о споразуму, жели, мислим, да се исти покуша најпре међу конфесијама. Бити ће то поглавито гледе питања о мешовитим женидбама, па онда питања вере деце, која произлазе из тих мешовитих женидба. Преузв. г. бан сигурно је тим својим речима хтео казати, да не би радо без споразума, барем не без покушаја споразума са црквама, да та питања одмах и једноставно уреди, декретира држава по својој, како се каже, свемоћи. Ако сам тако Његову преузвишеност добро разумео, тада прихваћам то становиште тим више, што и у католичкој цркви и у православној цркви постоји посебна власт у питању женидбе, па ту може и једна и друга црква захтевати, да се она саслуша и да она најпре делује у смислу споразума. Гледе деце из мешовите женидбе имаде и црква православна и црква католичка по својој јурисдикцији, од које не ће ни једна одустати, потпуног ослона за деловање нарочито на њезине праве и верне вернике, тим да дозвољава или забрањује мешовиту женидбу према ставитим уветима о вери деце. То се право не може ни једној цркви порећи. Код опредељивања вере и верског одгоја деце имаду родитељи своје право; па се опет слажем, када преузв. госп. бан перхоресцира захватити у те светиње црквене и обитељске, те без сваког обзира на цркву уредити непосредно по држави та велеважна питања.

Прихваћам то становиште тим више, што не ћу да држава, можда управо и насилном одредбом вређа чувства појединих верника и цркава као таквих, као корпорација, Таквим се мешањем даје повод трвењу не само цркава и државе међусобно, него и трвењу појединих конфесија и цркава. Јасно је по том, да преузв. г. бан жели предупредити то трвење, да не жели путем силовите руке захватити и те нежне полове. Преузв. госп. бан каже сасма лојално, да тачке у том погледу нису још познате. То ме још више јача у мњењу, да се преузв. г. бан не ће пренаглити, као што и сам каже, законском основом, док не буде бар покушан споразумак са црквама, док се неће наћи додирне какве тачке. Преузв. г. бан рефлектира, спомиње, истина и модерне законе, који постоје, који се граде у неким државама у том смеру, али држи, да је поглавито становиште његово равноправност конфесија, равноправност црква, дакле позитивно становиште.

Високи саборе! До сада сам споменуо начела, која извађам из речи Његове преузвишености, које сам имас мало пре част из стенографског записника читати: ја држим, да та начела нису у протимби с оним становиштем, које сам имао част овде означити страном у име мојих истомишљеника, пак у властито своје име. Нека ми буде дозвољено овде прочитати следеће: 17. фебруара ове године изволели сте чути, да сам дао у име својих другова и у име своје следеће очитовање (чита): „Стојећи на темељу хрватскога државног права и народносног јединства, стојећи на темељу равноправности цркава у краљевинама Хрватској и Славонији и приправни обезбедити народно-црквену аутономију оног дела народа, који припада српској патријаршији карловачкој...“

Овде је недвојбено, да и она господа, која су чланови саборског клуба хрватске опорбе, стоје на становишту равноправности цркава, без сваке резерве, нарочито, да су приправни и да желе то, јер то захтева братска љубав и равноправност цркава, унапредити аутономију и самосталност онога дела народа, који знада под српску патријаршију и митрополију дољно-карловачку.

Затим, високи саборе, јесте то наше становиште точно означено у оном предлогу, што сам га имао част, дотично, који сам као протупредлог имао част изнети пред ову вис. кућу, 21. фебруара године 1898., кад је кр. земаљска влада поднела основу о уређењу протестанске цркве; мене је као проту-предлагатеља запала част, да у том предмету два пута говорим, па сам опет без сваке резерве сасвим искрено и отворено казао, да ми католици с ове стране бранимо спрам државе увек слободу сваке цркве, бранимо равноправност цркава, које држава признаје. А напосе нека ми буде дозвољено, да споменем и властиту своју једну изјаву, коју сам дао одмах, када је моју маленкост г. народни заступник Шумановић изволео апостофирати, изјаву на име, која гласи овако (чита): то је било 23. јануара 1899. — „Будућ ја кроз проникнут хришћанском идејом, никада нисам са то, да држава својом силом ради за једну цркву против друге, јер би то значило: *Divide et impera*“.

Сасма слично, што у осталом овамо не спа, да, изјавио сам без сваког приговора с компетентне стране, на католичком конгресу 4. сеп, о. г. исто становиште, које и данас, јер сматрам

како сам и тамо рекао, врло погубљеним за саму цркву и за обћи мир, кад држава силом фаворизира једну цркву, а прогони другу цркву. „*Hodie mihi, cras tibi*“, врло је те погубљено јер може унапређивати и безверство.

Према томе држим, високи саборе, да гледе уређења будућега одношаја међу црквама у краљевини Хрватској и Славонији, на колико се тај одношај базира на равноправности истих, на заштиту равноправности, нема с наше стране никакове погубље.

Али, вис. саборе, кад би се изнело — што у осталом по речима које је преузв. г. бан изволио 12. о. м. казати, не мислим, да ће се изнети, држим управо искљученим такове основе које имаду карактер скроз безверски, које омогућују безверство, паче га можда подупиру, основе, које силе вернике буди које цркве, буди католичке или православне, буди протестанске или израеличане на чине такове, који се опиру најсветијим њиховим заповедима, њиховим догматом, — ја сам уверен, да ће не само ова страна вис. куће, која сачињава саборски клуб хрватске опорбе, него ваша страна, у којој се проитима вере сматра највећом светињом и једним од најјачих темеља, једним од најбитнијих увета обстанка уређене државе, да ћемо сложено сви и најодлучније опрети се такoвим основама.

Напокон благоизволио је преузв. г. бан још и ово казати: (чита) „Кад ћемо у том погледу боље ориентирани бити, то ћемо врло радо, да, се тога посла латимо, да се предложи законска основа, а међу тим влада је и онако свагда гледала и унапред ће гледати, да оне неприлике које се услед тога данашњега стања законодавства у животу и том погледу показују, да их што више ублажи и штетне последице одстрани“. И то вис. саборе, прихваћам у толико, у колико се закон сам тим путем, ексекутивним, не мења. Знано је, да се сваки закон може вршити и упоравити или у најстрожој или у најблажој интерпретацији, а међу опћима имамо опет доста нианса.

Држим, да је дужност, управо патриотска дужност владе, да онде где у закону оштрине постоје, те оштрине најблажим начином тежи одстранити, али дакако не дирујућ тим у сам закон, јер ни у један постојећи закон ексекутива сама, дакле влада, начелно дирати не сме — па зато међу два зла ваља мање одабирати. Ако би се показивало, да је у пракси немогуће

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

ублаживати те оштрине да се оне не дају тако изгладити, за да се главне две постојеће цркве — католичка и грчко-источна — у земљи не би једна на другу вазда тужиле, тада с наше стране, а мислим нити ма с које стране вис. куће не ће бити протимбе тому, да се одстрањење међусобнога трвења и вређања цркава постојећи закон, који то уветује, измени, те у ту сврху донесе законска основа на оному темељу, што га је изволио споменути преузв. г. бан, и на оному темељу, што сам имао част и као наше становниште споменути, наиме на *темељу равноправности цркава*.

Преузвишени г. Бан Драгутин гроф Куен Хедервари изјавио је на говор г. Брешћенскога ово: „Ја ћу у кратко да надовежем на речи г. заступника великогоричкога и то зато, што се је његов говор, кога је држао сада код ставке „Средишња управа“ „Богоштовље и настава“, у толико веома угодно дојмио, што могу констативати из његова говора, да се је његово становниште пуно приближило становништу, које сам код друге згоде имао да истакнем у путању уређења интеркофесионалних одношаја, те се услед тога надам, да ћемо свакако доћи пре на темељу тог разлагања до траженога циља, за који нам је свим једнако стало, да га получимо. То се надам тим више, што је г. заступник нагласио према разним конфесијама начело равноправности, које сам и ја истакао; ако сам га назвао модерним начелом, учинио сам то зато, јер је начело равноправности само по себи модерно начело напрама оному старијему, које је до сада владало.

Ја се потпуно слажем и с другим једним начелом г. заступника, који је рекао, да треба ствари тако удешавати, да се не погодује од стране државе једна црква на уштрб које друге, него да буде збиља изведено начело равноправности. Како рекох, услед свега тога ја се надам, ако и не знам позитивно конкретно које решење у том погледу, да смо се ипак приближили самоме решењу. И у толико поздрављам говор г. заступника.

Г. заступник касније је споменуо и то у другом делу свога говора, да нисам у расправи садашњој говорио о одношајима међу црквом и државом.

Да искрено кажем, да ако нисам имао за то повода, нисам тому имао нити разлога, јер оному, што сам у том погледу већ рекао и немам што

додати ни одузети. То тим мање, јер — како видим — по оном, што сам онда рекао, слажем се и са оним назором г. заступника, што сам и онда код исте прилике устврдио, да *влада неће са своје стране никако да погодује безверству* — што је онда пре неколика година било импутирано влади — а ја сам тачно рекао: Као што је вера за свакога појединога човека штит у свакој његовој невољи и погibeљи, тако је и темељ и то најчвршћи темељ за организовано људско друштво, т. ј. за државу.

Ако је г. заступник гледом на даље питање, како да се та ствар конкретно уреди, споменуо друге прилике и другачије одношаје у другим државама, то се ја држим тога, што сам рекао, да у свакој држави и земљи треба се човек држати оних потреба, које у дотичној земљи бивају и према тому да се равна.

То је начело, којег се ја држим, и које мислим, да мора бити одлучно и за овај вис. сабор, а не пако теорије, које не би одговарале може бити приликама, које постоје међу појединим верама у земљи и народу нашем.“

Извештај епархијских власти Пакрачких.

(Наставак и свршетак)

Гледе манастирске готовине ушло се у овом перижоду у траг малверзацији са вредносним папирима у једном манастиру, но то ош из старијега доба. Бивши, давно већ појојни настојатељ тога манастира zaloжио је к у штедионици и код приватне особе више предносних папира, на властиту руку, но судским путем сада ће манастир опет доћи до својих папира. Странке које су у последу тих сапира, тражиле су, да се они откупе, а поплије и да се склопи нагодба, но на то потписани није пристао, него је придржао право манастиру на те папире, као неповласно од њега одузете на темељу апелаторијалне инструкције од 4. октобра 1856. А да се не би слично догађало и у будуће, исходно је потписани код високославнога Саб. Одбора сходно упутство, како да се манастир против сличних малверзација ограда, те је на темељу постојећих уредаба наших путем јавности проглашено, да манастир-настојатељи сами нису власни чинити никаквих на терет манастира

дугова. — А црквена готовина била је у три цркве провалном крађом у мањим износима оштећена.

Надзор над руковањем са непокретнинама црквеним и црквеноопштинским био је тачно вођен толико, што су општине с незнатним изузетком савјесно вршиле у том погледу дужности своји, а што су гођ предузимале, бивало је увијек на темељу претходно затражене и добивене дозволе од епархијске власти.

У овом периоду од прошле епархијске скупштине у земљама било је незнатнијих тек промјена и код манастира и код црквених општина. Тако манастирима је дозвољавано према потреби сјеча шумских дрва у омањим комплексима, а у најкраћем времену имаће манастири по вјештацима израђене шумске основе за господарење са шумама. Манастиру Лепавини је дозвољено, да прода потребни за жељезничку пругу комад земље, што је манастиру и пристојно плаћено, а и изградњом жељезнице и жељезничке станице у непосредној близини, унапријеђени су му интереси. Иначе код манастира није било у томе других промјена. Покушало се у Ораховици, да се земље манастирске даду у закуп, да више користи донесу, али се није могло у томе досада успјети. То се ове године предузело још озбиљније, али нису још у свему услови за закупнике довољно повољни.

Гледе земаља пазило се нарочито, да не буде заостатака на државним и општинским даћама, ни код манастира, ни код црквених општина, а нарочито код сесија; зато је сваке године потписани тражио од порезних уреда и од котарских области исказ дуга на јавним даћама, да се за времена узмогне дотични дужник присилити да дуг свој подмири. Услед тога може се рећи, да данас, с незнатним изузетком, нема заостатака на текућим даћама, а гдје такав дуг још терети који посјед, потјече из првашњих времена, као застарјели, па се настојава да се такав дуг отпише.

Даље се пазило, да се неупутним господарством не уништи која култура општинске земље, нарочито н. п. код шуме, да се исте не сијеку и не уништују без утврђене основе, а напротив дозвољавана је и потпомагана мелјоризација тла, па и занављање које пропале или нове културе и г. д.

Још је потписани сходно опаженим недо-

стацима приликом инвентарисања и другом даном згодом у погледу неисправности у грађовници одређивао по потреби одстрањење тих недостатака, налажући црквеној дотичној општини, да тражи исправак грађовнице. А према налогу више власти прибрани су и конзисториалном фискалу на правно мнијење саопштени податци о иметку бивших наших професионалних школа, који је на много мјеста покомунаљењем школе употребљен у корист комуналне школе. —

За ово осам година било је код црквених општина у земљишном посједу ових промјена: продано је у 11 опћина $35\frac{1}{4}$ јутара, у 3 опћине замјењено је $4\frac{1}{3}$ јутара са $2\frac{1}{4}$ јутара (и 100 ф. приде од стране једне општине), коначно једна је градска општина поклонила 882 хвата дотичноме граду за проширење сокака у очекивању саразмјернога уздарја од стране града општини; а прикупљено је у 3 општине 10 јутара за 1171 ф., једна је црквена општина добила од политичке општине на поклон $\frac{1}{4}$ јутра, једна сегрегацијом $15\frac{1}{2}$ јутара, двије завјештаја, дотично поклона од $7\frac{1}{2}$ јутара у вриједности од 1800 ф. — дакле отуђено је свега нешто преко 40 јутара, а умножено свега око 38 јутара, црквеног и црквеноопштинског иметка. А у току, дотично и пријепору је продаја једна од 7 јутара црквене земље. Код купа свакога пазило се да буде умјестан и на корист купцу, а куповано је већином у надопуну сесија; за продају давана је дозвола ондје, гдје је иста била у интересу црквеноопштинском, а то је било нарочито тамо, гдје иметак дотични није могао носити оне користи, која је у изгледу и осигурана била од прилога дотичне куповне главнице, која увијек или је користоносно улагана била, као неприкосновени капитал, или се за њу прикупиле нове некретнине, а замјене су биле ради арондирања и то поглавито код сесија. Осим оне општине што је добила сегрегацијом комад земље у нарави, добило је неколико општина при шумској диоби на сесију знатнију тангенту у готовом, која је овдје примљена и користоносно уложена у новчани завод, или је купљен за њу вриједносни папир, а камату ужива свештеник, као приход сесионални.

Што се тиче осталих некретнина манастирских, парохијских и црквеноопштинских као:

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

црква манастирских, парохијских и филијалних, манастирских и парохијских домова и нузграда, пазило се и колико се више могло, да буду очуване и умножене. У манастирима су изведени оправци на кућама и нузградама неким у Пакри и Ораховици, а у овом потоњем приздана је уз цркву од запада и капела. Лепавини су преко потребни оправци и на цркви и на нузградама, али и ако се на томе живо ради, није се досад због скучених средстава успјело.

Што се тиче цркви и здања црквеноопштински изведено је од 1892. овамо већих оправака на црквама са трошком од преко 100.000 фор.; на парохијским домовима преко 40.000 фор., а на нузградама преко 2.000 фор. Међу црквама има их и из темеља обновљених, а од тих је на првом мјесту овдјешња катедрална Свето-Тројична црква са трошком до 60.000. фор.; а већи оправци изведени су на црквама парохија: Буковица, Ператовица, Ветово, Н. Топоље, Мељани, Бастија, Пављани, Окучани, Срп. Капела, Лепавина, Даровар, Михаљац, Дреновац, Рајић, (парохијске и филијалне цркве), Пављани, Врбовљани, Сјеверин, Г. Средице, Кукуњевац, Беденик, Чаглић, Лисичине и Пакрац (гробљанске цркве) и многе друге. Од црквеноопштинских кућа и парохијских домова на првом је мјесту истаћи Загреб, као најјачу са некретнинама у епархији општину, која је оправљала и дозиђавала трошком до 30.000 фор., даље саграђени су нови парохијски домови у Турчевићкољу, Медарима, В. Грђевицу. Из темеља је обновљен дом у Трешњевици и Гађишту, а предстоје оправци из темеља односно новоградње парохијских домова у Брестовцу и Миклеушкој. Осим тога су неке општине и купом помножиле куће своје тако, Загреб (купом од 24.500.), Нова Градишка купом двију кућа, и Слатина, а од сеоских општина Кобаш, који је покушао, да згодном трговином са кућама дође до лијепога парохијскога дома, што му је и пошло за руком, а Вараждин је дошао поклоном високе владе до парохијскога дома у вриједности 4000 фор. Црквеној општини у Дарувару саградио је за школу општинар тамошњи Исидор Добровић лијепу зграду у вриједности од 4000 фор. — Пожега је продала једну хућу за 2150 ф. И тако је што на одржање постојећих, што на

прикупљавање нових зграда у епархији овој за ово 8 година утрошено до 200.000 фор. Врло знатан дио од своте допринијела је висока влада из земаљских средстава, а друго су покривали парохијани, што готовином, што наметом. Гледе оне припомоћи високе владе за градње и оправке, заузимао се потписани, да се што више очува автономно наше право при извађању оправака и градња. Но базирајући то своје становиште на постојеће цркв. аутономне установе наше, осјећао и осјећа потписани с друге стране, да недостаје много шта у нашем устројству, да сами за се можемо предузимати и извађати знатније оправке и градње. А гледе приноса црквених општина истаћи је потписаном, да су вијерници у главном радо доприносили од своје стране потребне трошкове, нарочито кад се цркве тичало, но било је случајева, и неоправданог отпора и упорности, по који пут и код најмањег и најоправданијег намета са какову градњу. Иначе као што је мало час истакнуто, недостатак стручних органа, који би посао могли и водити и надзиравати, проузрочио је многу и многу неприлику, а и штету црквеној општини; на тај недостатак дали би се можда свести и немири вјерски у Поганцу и многу незадовољство по неким парохијама. Потписани, колико је могао, настојао је незадовољство утаманити и штету отклонити, и може тврдити, да је и ако не увијек и свуда, али у главном ипак успјеха постизавао. —

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачној.

(Саборски Одбор). Под високим председништвом Његове Светости преузвишенога господина патријарха *Георгија* држао је Саборски Одбор своје седнице од 12 (25) до 16 (29) децембра о. г. Присутни од чланова били су Његово Високопреосвештенство г. епископ Пакрачки *Миرون*, г. г. архимандрит *Иларион Руварац* окр. протопрезвитер *Ђорђе Влаовић*, *Михаило ил. Роголић*, *Др. Ника Максимовић* и *Јосиф Јагић*.

(Обновљење св. храма у Плашком.) у Плашком резиденцији Дијецезана Горњо-Карловачке Дијецезе, постоји стогодишњи св. храм, који се назива и

катедралном црквом тамошњом. Храм је тај за данашње прилике тамошње веома мален, а спољашним и унутрашњим стањем такав, да је потреба генералне обнове и украшења његова изван сваке сумње. Високопреосвештени господин епископ *Михаило Грујић* годинама настоји већ око тога обновљена. Сад није већ далеко време, да његово племенито и истрајно настојање потпуним плодом уроди, чему је најбољи доказ изјава пресветлог г. оделног предстојника кр. зем. владе у Загребу *Армина Павића* у седници земаљскога сабора, држаној 4 (17) децембра о. г. Приликом прорачунске расправе о „земаљском приносу у сврхе богоштовне,“ рекао је посланик пресветли г. *Светозар Кушевић*: „Вис. саборе! Тежња и намера високе наше владе, коју је она посветила овом наслову т. ј. за попомагање богоштовних сврха, даје ми повода, да овом приликом изнесем један предлог, не толико предлог, него препоруку, да би се висока влада обазрела у том обзиру на нужде и потребе оног народа, кога ја част имадем овде заступати, који је народ честит и ваљан, те у сваком смислу особиту позорност заслужује, а то је котар Плашћански, где се народ по свом положају и завичају није кадар одазвати оном што му је прека нужда. У Плашћком постоји црква катедрала већ више од 100 година, на њу није се могло по народу потрошити ништа, сиромашан народ, није у ту сврху ништа могао допринети. У тој цркви налази 320.000 православних Срба свој верски центрум, те би заслужила та црква, да јој висока влада свој посебни обзир поклони. Ја сам већ то питање пре неколико година изнашао у прорачунском одбору, па сам слободан овде високу владу замолити, да би на ту цркву, која је збиља у трошном и запуштеном стању, узела обзир. Које топло препоручам високој влади.“ Оделни предстојник пресветли госп. *Армин Павић* одговорио „Високи саборе! Врло ми је драго, што могу пресветлом г. заступнику оног краја повољно одговорити на његов ушит у послу саборне цркве у Плашћком. Грађевни је трошак за рестаурацију те цркве прорачунан, ако се добро опомињем, са 50.000 круна. Досада је у ту сврху већ депонирано 25.000 круна. 10.000 круна доприноси црквена имовина. Што још не достаје, намаћи ће се се из буџета идуће или најкасније за две године, пак ће се и рестаурацијом цркве моћи започети већ идуће или најкасније за две године.“

(Зидање српске цркве у Вел. Кикинди). Црквени одбор ове општинине поднео је предлог црквеној скупштини, да се на место досадашње доста мале

и трошне цркве у Вел. Кикинди подигне нова. Трошак за зидање цркве набавиће се тако, да се за пет година разреже 10%, прирез по порезној круни, те ће се тако добити свота од 200.000 круна, која је потребна за зидање цркве. Осим тога употребити се и она свота, што је на зидање до данас уштеђена. О предлогу том расправљала је скупштина у недељу и усвојила га.

(За духовника у Лепоглави) именован је преузвишени Бан краљевине Хрватске, Славоније и Далмације пароха у Сиригу (Банат) јереја *Срегена II. Јовановића*.

У Србији

(Професор Велике Школе). Филозофски факултет Велике Школе изабрао је за професора на упражњену катедру ботанике дра Луја Адамовића досадањег гимназијског професора.

У Црној Гори.

(Кнез Никола — Краљевско Височанство.) Поводом 40 годишњице свога славнога владања, витешки Господар Црне Горе и Брда, *Кнез Никола I.* замољен адресом свога Државнога Савета примио је наслов *Краљевско Височанство*.

Разне белешке.

(Промоција). На Будимпештанском универзитету промовисани су 9. (22.) децембра о. г. за докторе медицине г.г. *Милош Богдановић* и *Тимотије Замировић* питомац Текелијин. Г. Милош Богдановић је рођени брат високопреосвештенога господина епископа Будимског *Лукијана*.

(Бошко Петровић). Свршивши науку на нашем Богословском Училишту, г. Петровић је прешао на филозофски факултет Бечкога универзитета, те је ономад промовисан за доктора филозофије, на основу дисертације о *психо-физичком монизму*, једној актуалној теми из савремене психологије. Као што смо извештени, г. Петровић је науку у богословским наукама образовати се и даље, на страним богословским факултетима. Желимо му и у том послу успеха, а дао Бог, био на корист наше цркве и народа.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Матица ће у току 1901. године издати:

6 књ. „Летописа“ са 3 „књиге Матице Српске“
5 „књига за народ“ с календаром за 1902. г.

Летопис ће излазити свака два месеца у свескама од 7—8 штампаних табака; Редакциони Одбор ће се старати, да Летопис, као књижевна научна повремена књига, буде књижевно огледало савременог живота и културног рада Срба и осталих просве-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

њених народа, нарочито њихове књижевности, вештине и науке.

„Књиге Матице Српске“. Веће ствари, и научне и белестричне, не ће се растезати на неколико књига Летописа, него ће се штампати за себе, као целина, и разашиле се уз Летопис када која буде готова. „Књиге Матице Српске“ се не ће продавати за себе, него ће их добивати само чланови Матичини и претплатници Летописа. Идуће године ће изаћи три „Књиге Матице Српске“, међу њима ће угледати свет „Мемоари“ пок. дра Јов. Суботића.

„Књиге за народ“. Из задужбине Пера Кољевић издаће се пет „Књига за народ“ и Календар за 1902. годину. Садржина пет књига ће бити:

1. „Косово“ одабране јуначке песме о боју на Косову, с тумачем. 2. Приповетка. 3. Живот св. Павла. 4. „Занат је златан“, расправица о користи заната, особито у приликама нашега народа. 5. „Мали пчелар“, кратко упутство за пчеларе.

У Календару Матичину ће бити све оно што доносе наши бољи календари: календарски део, опис празника и житија сватаца, шематизам наших автономних власти, статистички подаци о Аустро-Угарској Монархији и о Србима, српски летописе, практична казаљка о ваџарима, пошти и телеграму, о железници и парним бродовима, поуке из економије и о чувању здравља, упутство у новим законима, преглед главних догађаја у Европи са сликама, преглед главних догађаја у Српству последње године са сликама, упутство шта да се чита, и још пуно других поучних и забавних ствари; где год буде потребе, биће додана и слика.

„Књиге за народ“ и Календар у једанпут ће се разаслати претплатницима и члановима Матичиним у октобру 1901. године.

Претплата за ове књиге

1. Чланови Матичини добивају све књиге, горе наведене, бесплатно. Члан Матичин плаћа или 100 круна вједанпут, или сваке године по 20 круна за пет година. Чим члан уплати први оброк од 20 круна, добива све књиге које изађу те године.

2. „Летопис“ и „Књиге Матице Српске“ добивају се за претплату о 6 круна или 7 динара.

3. „Књиге за народ“ с Календаром добивају се за претплату од 1 круне или 1 дин. и 30 п.

Рок претплати је за „Летопис“ и „Књиге Матице Српске“ до краја јануара 1901. године, а „Књигама за народ“ до краја јуна 1901. године.

У Новом Саду, новембра 1900.

Др. Милан Савић с. р.
секретар.

А. Хаџић с. р.
Председ. Мат. Српске

Јавна благодарност.

Подписана цркв. општина сматра за своју врло пријатну дужност, да се следећим Хришћанкама и госпођама, а наиме: *Емилији Лукићевој*, која је сребрне рипиде оvd. св. цркви о свом трошку за 30 круна врло лепо оправити дала, за тим *Марији Нађвинсковој*, која је застор за налоњу од апостола и ваздух укусно израђе-

не у вредности од 26 круна поклонила; даље *Мили Мандарићевој*, која је један красан ђачки стихар у вредности од 24 круне послала и на-послетку *Персиди Лукићевој*, која је такође један леп свештенички стихар у вредности од 18 круна дала, најтоплије захвали са том жељом, да би се на ове дароватељке и др. побожне наше Хришћанке угледале. Живеле!

Из седнице срп. прав. цркв. одбора, држане 10 ог нов. 1900 г. у Срп Вел. Ст. Миклушу.

Петар Агрима
парох.

Јоца Мартиновић
председник.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 1037/690 ex 1900.

173 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место систем. парох. помоћника у Шиду са платом V. разреда осим стана. Компетенти имају своје прописно инструјиране молбенице надлежним путем овој конзисторији до укључиво 20. децембра по ст. кал. о. г. поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 28. нов. (11. децембра) 1900

Георгије с. р.
Патријарх.

Ad бр. К. 1053/691 ex 1900

174 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено парох. место III. разреда у Јамени. Компетенти имају своје прописно инструјиране молбенице надлежним путем овој конзисторији до укључиво 20. децембра по ст. кал. о. д. поднети.

Из седнице архид. Конзисторије, држане у Карловцима 28. нов. (11. децембра) 1900.

Георгије с. р.
Патријарх.

СТЕЧАЈ.

175 2—3

На српској православној вероисповедној школи у Потпорњу код (Вршца) расписује се стечај Плата је учитељу 800 круна, 16 круна за пероводство, слободан стан са 2 собе, комором и лепом баштом са засађеном лозом.

Дужности су учитеља, наредбом од 1872. године, рок стечају 14. јануара Свети Сава, кој ће се дана и избор обавити.

Молбенице ваља послати на долу потписаног председника.

Из седнице Црквено Школског Одбора држане у Потпорњу дана 4. (17.) децембра 1900. год.

Крста Јунгић

Коста Костадинов

пр. учитељ и перовођа.

Цркв. Школски председник.

Број 997,1002/К. зап. 593. ex 1900.

179 1—3

С Т Е Ч А Ј.

На парохију VI. класе у В. Мучни са роком до 15. (28.) јануара 1901.

Молитељи имају своје правилно инструиране молбенице надлежнијем путем до горе стављеног рока епархијској конзисторији овој поднијети.

У Пакрацу, 22. новембра (5. децембра) 1900.

Епархијска Конзисторија Пакрачка.

Број К. 705,706. ex 1900.

180 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради сталног попуњења упражњених парохијских места, у Језепову П. плаћевног разреда и у Нађфали VI. плаћевног разреда расписује се овим стечај с пријавним роком путем надлежних претпостављених власти код потписане епархијске конзисторије до 21. јануара 1901. г.

Из седнице епарх. конзисторије држане у Темишвару 12. (25.) децембра 1900. год.

Н и к а н о р
Епископ.

Број 1054/К. зап. 621. ex 1900.

178 1—3

Е Д И К Т.

Овим се позива Марија Новковић рођена Груић из Соколовца, сада непозната боравишта, да у року од 3 мјесеца по првом уврштењу овога едикта, пријави епархијској Конзисторији овој садање своје боравиште, јер у противном

случају бити ће њој на трошак именован заступник и поведена бракоразводна парница и без ње докончана.

У Пакрацу, 22. новембра (5. децембра) 1900.

Епархијска Конзисторија Пакрачка.

Ad бр. 124. и 130./М.Ш.О. ex 1900.

172 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На упражњено место редовне учитељице I. и II. разреда, при овдашњој средњој основној женској школи расписује се стечај.

Плата је учитељици 1240 круна — у коју је и награда за повторну школу урачуната — и 160 круна станарине, с правом на петогодишње доплатке од 100 круна.

У свези са овим расписује се стечај и на ново установљено, евентуално за стално проглашено учитељско место на овдашњим селиштима Чичови, са годишњом платом од 800 круна, с правом на петогодишње доплатке од 100 круна, слободан стан и огрев. У плату је урачуната и награда за држање повторне школе. На ово место могу компетовати и мушки и женске.

Рок стечају траје шест недеља, рачунајући од првога уврштења стечаја у „Српском Сиону“.

Потребним прилозима снабдевене и прописно биљеговане молбе имају се у одређеном року председништву овога Одбора поднети.

Из седнице м. Школског Одбора држане у Сомбору 30. октобра (12. новембра) 1900. год.

Стефан С. Илвић др. Ст. Поповић
перовођа. председник МШКОдбора.

ДРУГИ ОГЛАСИ

АНДРИЈА БАЛАШИЋ
КРОЈАЧ

СВЕШТЕНИЧКОГА, ЦИВИЛНОГА И ВОЈНИЧКОГА ОДЕЛА

НОВИ САД, — ЋУРЧИНСКА УЛИЦА, БРОЈ 29. — НОВИ САД.

ВЕЛИКА РАДИОНИЦА, ОД ПОТПУНО САВРШЕНОГА СТРУЧЊАКА.

Пуз моју досадању радњу, примио сам од госпође Васиљевске, свештеничкога одела радионицу, и исту сам спојио са мојом радњом.

Јамчим свакоме од г.г. свештеника да је моја израда ванредна. Нисам досада жалио велика труда да себе потпуно усавршим у кроју и изradi свештеничкога одела, — исто сам тако и материјалне жртве поднео, само да горе наведено постигнем.

Стојим у свези и повлачим робу ИЗ ПРВИХ ТВОРНИЦА (ФАБРИКА) и то: ванредна Доублина (немачка роба), Адрије, Гамгарна, Листера чиста и пикетирана, Палмистона, Токвина, Первијена.

СВУ РОБУ ПОВЛАЧИМ ЗА ГОТОВ НОВАЦ, и у стању сам са ванредним добром робом и јефтиним ценама пречасну г.г. свештенике послужити.

Молим за поштоване посете и наруџбине, а стојим пречасној г.г. свештеницима на услузи и свако писмено обавешћење дати.

Са особитим поштовањем

134 9—12

АНДРИЈА БАЛАШИЋ свештеничког одела кројач.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ДАВИД ЂУРЧИЋ, Нови Сад,

јавља својим поштованим муштеријама да је своје стовариште материја за владичанска и свештеничка одећа, које је како је познато и до данас у великом избору водно, данас јако повећао.

Дубл, лкстер, шевинот, камгарн, алапин, атласин, трикотен, перувијен и доскин, а тако исто и штофове за деаке држим искључиво, немачку робу, цене су 2, 2'50, 3, 3'60, 4'20, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 13 фор. по метеру, а гарантујем за чисту вуну и постојану боју и то за све цене па и за онај од 2 форинта. — Особито лаке а при том постојане материје за летња одећа од фор. 1'70, 2, 3, 3'60, и 4'20 по метеру. — Свила лила, црвених и црних за мантије од 3, 5'60, 7, 9 и 12 фор. по метеру. — Појасева у црвеној, плавој, лила и црној боји у 5, 13, и 17 сантиметара широких по фор. 1'50, 3'60, 4'20, и 4'80 по метеру. — Свила за поставе црвених, лила, плаве и црне то од фор. 1'50, 2'75, 3'60 и 4'50 по метеру. Вунене и памучне поставе имам у свима бојама као год и свилене. — За поставе за деаке свиленог плиша у црној, плавој и црвеној боји од фор. 1'80, 2'40, и 3'60 по метеру. — За камилавке свиленог сомота у црној и у прописаној затворено плавој боји од фор. 2'40, 3'30, 4'50, 5'50 и 6'50 по метеру. — За панакамилавке држим искључиво по мени лично у Москви изабрани руски кокорави крепон, вунени по 2 фор., свилен од 5'50, 8 и 9 ф. по метеру. — Све горенаведене ствари држим свагда у великом избору и то за сада у мојој трговини платна а по потреби пренећу у засебан дућан у моју другу кућу број 1408., а дајем на почек и на месечне отплате, а могу и зготовљена одећа лиферовати. — Мустре шаљем само на изрично захтевање. 173 2—3

НА ЗНАЊЕ!

Част ми је славним српско-православним црквеним општинама и пречасним г. г. свештеницима учтиро јавити, да сам моју

ТРГОВИНУ СРПСКИХ ЦРКВЕНИХ СТВАРИ

у кући г. Ђорђа Ивковића у Дунавској улици у близини новосадашког гр. судбеног стола сместио.

Најглавнија задаћа ће ми бити, да моје п. н. муштерије са најизвршнијом робом, крај солидне послуге и најумереније цене, што боље задовољим.

Начело је моје, да п. н. публику са *незнатном ценом* ове или оне робе, не обмањујем, као што то, на жалост, чине неспрске трговине ове струке, него ми је као Србину — *цел*, да са савесним и поштеним руковањем трговине своје, себи и радњи својој извојујем *поверене и симпатију* како код славних српских православних општина, тако и код пречасних г. г. свештеника и српске публике, те из равалога ових, молим, да ме са поверењем својим припомогну, да тежињу ову своју што пре постигнем; па сам уједно слободан на неколико од главније робе, које на стоваришту у богатом избору имадем, уповорити и најтоплије препоручити, као на пр.:

Одежда (светих), Одежда (црних), Неба, Литија, Црквених барјака, Стихара, Круна венчаница, Евангелија, Крстова ручних, Крстова за трапезу Рипида, Кадионица, Свећеника (чирака), Путира, Завеса, Кандила, Дискоса, Лажница, Коцја, Школских барјака, Пјетохлебница, Кивота, Поделеја, Дуплира, Сасуде за св. причести болника, Сасуде за крштење деце, Сасуде за миропомазање, Свечарских икона, Целивача икона, Простирача.

Све иконе наших светаца, рађене масном бојом и слободном руком на платну, лиму и дрвету за иконостасе и целивање; икона руских, кованих од бакра и гвозђа, позлаћених и посребрених; плаштаница израђених по чисто српско-православном типу и велики избор историчних слика од најбољих вештака те струке.

Уједно се препоручујем славним српско-православним црквено-школским општинама за израду **СВИХ ПОЗЛАТАРСКИХ ПОСЛОВА**; као: целокупног иконостаса и Христових гробова, а већ постојеће иконостасе, иконе, окове на св. Еванђељима примам и израђујем као ново.

За преч. г. г. свештенике доње и горње хаљине, шешире, Ђеленуше, појасеве, монторосе, камилавке и панакамилавке.

На захтевање шаљем обавештаје и различите мустре, а код већих послова на позив поднашам сваковрсне мустре, робу, цртеже и предрачунае на углед и избор лично, о *својој трошци*, без да је дотичан обавезан трговину учинити.

Поруке обављам брзо и тачно, јер ми је стовариште снабдевено са свима горенаведеним предметима. Ја се као Србин надам, да је ближи свој својем, него да се потпомажу туђа и страна слична подухваћа, па у толико пре и са већим пожртвовањем изићи ћу свакој мојој поштованој муштерији на сусрет и задовољну је у сваком погледу. Молећи за штоване поруцине и повеће јесам

С особитим поштовањем

НИКОЛА ИВКОВИЋ
НОВИ САД

WWW.LIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ТВОРНИЦА СРПСКО-ПРАВОСЛ. ЦРКВЕНИХ УТВАРИ

МИЛАНА ИВКОВИЋА

У НОВОМ САДУ, Фрање Деака трг бр. 2.

Препоручује најчувивије своју творницу слав. српским црквеним општинама и јавља да израђује строго по нашем црквено-православном типу све ствари које у ту струку спадају, а за солидну израду као и за умерене цене јамчим. Примера ради наводим овде поједине артикле и цене им; као:

ОДЕЖДЕ светле од фор. 30, 35, 40, 50, до 100 фор. Одежде од правог свиленог дамаста и голдрајха од фор. 80, 100, 120 до 150 фор. и т. д. Одежде црне од 25—70 фор. — **ЦРКВЕНИХ БАЊАКА** од фор. 20, 25, 40, 50 до 60 фор. — **ЦРКВЕНИХ МАЛИХ ЛИТИЈА** од фор. 60, 80, 100 до 140 фор. — **ЦРКВЕНИХ ВЕЛИКИХ ЛИТИЈА** од фор. 140, 180, 220, 300, 400 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНО НЕБО** од фор. 90, до 200 фор. и са чистим златом извезено на најфајнијој кадиџи од фор. 400—1000 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНЕ КАДИОНИЦЕ** од фор. 12, 15, 18, 28 до 30 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ РИПИДА** од фор. 10, 14, 17, 20 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ КАНДИЛА** од фор. 6, 8, 10, 12, 15 фор. — **ЦРКВЕНИХ ЗАВЕСА ЗА ДВЕРИ** од фор. 6, 8, 10, 15 до 20 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ ЗАСТИРАЧА ЗА ЧАСНЕ ТРПЕЗЕ** од 12, 16, 20, 30, 40, 50, 60 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ НАЛОЊА** од фор. 8, 12, 16, 20, 30, 40 фор. итд. — **СВЕТИХ ПРАВОСЛ. ИКОНА** (по строго правосл. типу) од фор. 6, 8 до 12 фор. све масном бојом и руком израђене.

Даље част ми је препоручити преч. г. свештеницима шешира, камилавки, ћелепуша и појасева. — На захтевање и. н. муштерији шаљем бесплатно и франко нацрте, мустре и прорачуне.

90 15—28

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миланарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миланарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.